

Свети цар Борис-Михаил, Покръстител

2 май
празнуват Борис, Богорис,
Борислав, Борислава, Боряна

„Блажени царю Борисе, като стоиш пред престола на Всевишния, моли Христа Бога да дарява на народа ни мъдрост и сила, а нас, които ти се молим – спасение на нашите души“.

С в. княз Борис I Михаил (срещан и като Богор, Богорис) е български владетел, който налага християнството и въвежда славянската писменост в България. Той управлява от 852 до 889 г. и отново за кратко през 893 г., когато детронира първородния си син Владимир Расате и възкачва на престола другия си син Симеон. По време на своето продължително царуване (852-889) княз Борис извършва значителни промени в политическия и духовния живот на страната. През 864 г. той се покръства и въвежда християнството като официална религия в българската държава. Построява много храмове и манастири и радее за изграждането на независима българска църква. Плод на неговата културна политика е въвеждането на старобългарския език и писменост в богослужението и в държавния живот и създаването на първите български книжовни и просветни средища. Княз Борис посреща радушно в Плиска Кирило-Методиевите ученици Климент, Наум и Ангеларий и им създава благоприятни условия за книжовен труд на старобългарски език и за подготовка на кадри за нуждите на църквата.

През 889 г. Борис I доброволно напуска престола и става монах в манастира край Голямата базилика в Плиска. На два пъти князът временно напускал обителта – веднъж, за да усмири разбунтувалите се привърженици на езичеството, предвождани от сина му Владимир-Расате, и втори път, за да поведе войските срещу нахлулите в българските земи маджари.

При потушения метеж на недоволните боляри, подтикнали сина му Владимир към преврат, са посечени 52 рода, които не били съгласни с въвеждането на християнство-

то. След бунта, на престола бил поставен по-малкият му син Симеон – по време на неговото управление процъфтява Златния век на българската култура.

Княз Борис умира на 2 май 907 г.

Освен от българската църква, цар Борис е признат за светец и от цариградската църква, което се вижда от посланието на цариградския патриарх Николай Мистик до цар Симеон: „Сега Борис се намира със светците и предстои пред Бога, удостоен с велика похвала за делото, което той пред Бога е направил за българите, именно за туй, че е турил основата на вярата им, за което справедливо се почита“.

Интересна легенда се пази в Марянский манастир край Елена. Началото ѝ е някъде през 1835 г., когато марянци решили да построят нов храм. Те започнали да го съграждат върху основите на старата църква, която е съществувала на същото това място през VII-VIII в. Затова и манастирът „Свето преображение Господне“ е единственият храм в Еленската енория, изграден в края на селото, а не в най-високата му част или в самия му център. Когато строителите започнали да работят, намерили в олтаря мраморен саркофаг. В ръцете на скелета имало евангелие, а до главата му – корона. Фактът, че някой е погребан в олтаря,

вече говори, че човекът изобщо не е случаен. Двата символа – на светската и църковната власт, подходат само на Борис Михаил, защото той е единственият царствен монах в нашата история. Освен това от историята се знае, че когато се оттегля за втори път, Борис отива в манастир, който е на три часа път от столицата, между две реки в подножието на Стара планина. Саркофагът обаче не е запазен. Преданието твърди, че майсторите тогава са намерили баптистериума – мястото, където са се извършвали кръщавки. Той бил три метра в диаметър и дълбок до коляно, облечен бил с византийска мозайка. Но са дали клетва да не продумват дума и са го заровили обратно, защото заптиета постоянно са наблюдавали как върви градежът на църквата и хората просто не са искали това богатство да бъде унищожено. ♦